

ОБДАРОВАНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

«У природі немає дитини безталанної, ні на що не здатної. Кожному можна дати щастя творення, кожного треба вивести в люди. Це перший наріжний камінь моєї педагогічної системи» – стверджував В. О. Сухомлинський. Найбільших успіхів у будь-якій сфері діяльності досягають держави, які мають високий інтелектуальний та творчий потенціал нації. Саме тому одним з основних завдань системи національної освіти України є формування творчо активної, всебічно розвиненої особистості. Соціальні, технічні та наукові перетворення, які відбуваються в суспільстві, поставили перед системою освіти гострі проблеми, однією з яких є проблема виявлення, розвитку та навчання обдарованих дітей. Обдарованість – значне у порівнянні з віковими нормами випередження в розумовому розвитку або виключно розвиток спеціальних здібностей (музичних, художніх і ін.) Обдарованість дітей може бути встановлена і вивчена тільки в процесі навчання і виховання, в ході виконання дитиною тієї або іншої змістовної діяльності. Прояви розумової обдарованості у дитини пов'язані з надзвичайними можливостями дитячих років життя. Потрібно мати на увазі, що в ранні дошкільні роки стрімкий розумовий розвиток відбувається у всіх дітей, надаючи вирішальний внесок дитячих років у становлення інтелекту [1, с. 29].

У сучасній педагогічній теорії та практиці відбувається інтенсивний процес розробки системи виховання та навчання обдарованих дітей. За визначенням учених, складовими системи роботи з цієї проблеми, на які потрібно орієнтувати педагогів та практичних психологів, є: концепція обдарованості, психодіагностика, прогнозування розвитку обдарованих дітей, технології та методики виховання, навчання й розвитку творчого потенціалу особистості. Більшістю сучасних психологів проблема розвитку обдарованої дитини розглядається у контексті розкриття її творчого потенціалу, розвитку інтелектуальних здібностей, а також формування особистісно-мотиваційної сфери. К. Д. Ушинський писав про те, що дитина, яка отримала від народження щасливе поєднання інтелектуальних і творчих здібностей, має можливість скористатися ними у майбутньому [3, с. 42]. У результаті вивчення ряду обдарованих дітей удалося виявити деякі істотно важливі здібності, що у сукупності утворюють структуру розумової обдарованості. Перша особливість особистості, що може бути виділена таким чином, – це уважність, зібраність, постійна готовність до напруженої роботи. Друга особливість особистості високообдарованої дитини, нерозривно зв'язана з першою, полягає в тому, що готовність до праці в нього переростає в схильність до праці, а працьовитість у невгамовну потребу трудитися. Третя група особливостей зв'язана безпосередньо з інтелектуальною діяльністю: це особливості мислення, швидкість розумових процесів, систематичність розуму,

підвищені можливості аналізу й узагальнення, висока продуктивність розумової діяльності. В ході дослідження досвіду роботи сучасних фахівців, викладеного у психолого-педагогічній літературі, було визначено найефективніші форми та методи роботи з обдарованими дітьми, розкриття потенціалу креативності, а саме:

- реалізація творчого експрес-тренінгу під час проведення шкільних уроків;
- налаштування учнів на досягнення успіху;
- допомога кожному учневі ставити перед собою посильні завдання, які б відповідали його інтересам і носили дослідницький характер [3, с. 56].

У результаті вивчення ряду обдарованих дітей удалося виявити деякі істотно важливі здібності, що у сукупності утворюють структуру розумової обдарованості. Перша особливість особистості, що може бути виділена таким чином, – це уважність, зібраність, постійна готовність до напруженої роботи. На уроці учень не відволікається, нічого не пропускає, постійно готовий до відповіді. Він віддає себе цілком тому, що його зацікавило. Друга особливість особистості високообдарованої дитини, нерозривно зв'язана з першою, полягає в тім, що готовність до праці в нього переростає в схильність до праці, у працьовитість, у невгамовну потребу трудитися. Третя група особливостей зв'язана безпосередньо з інтелектуальною діяльністю: це особливості мислення, швидкість розумових процесів, систематичність розуму, підвищені можливості аналізу й узагальнення, висока продуктивність розумової діяльності. Увага до обдарованої дитини не повинна вичерпуватися лише періодом її навчання. Досвід показує, що значні труднощі обдаровані люди переживають і в періоді професійного самовизначення, і надалі, у самому процесі творчості. Іншими словами, таланту потрібна постійна турбота всього суспільства.

Отже найважливішими принципами, що забезпечують методологічну надійність умов розвитку обдарованості, є чинники їх народності та природовідповідності. Пошук обдарованих дітей і молоді з метою соціально-економічної підтримки їхнього розвитку має велике суспільне значення. Тому завдання кожного педагога на сьогодні є створення умов для всебічного розвитку особистості, виявлення і сприяння становлення творчого потенціалу дитини [4, с. 70].

Список використаних джерел:

1. Аніскіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості / Н. Аніскіна – К. : Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2005. – 128 с.
2. Волощук І., Шепотько В. Фактологічна підготовка педагогів до роботи з обдарованими та талановитими школярами / І. Волощук, В. Шепотько // Рідна школа. – 2006. – № 9. – С. 73–75.
3. Пашнев Б. К. Психодіагностика обдарованості / Б. К. Пашнев. – Х. : Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2007. – 128 с.

4. Туріщева Л. В. Особливості роботи з обдарованими дітьми / Л. В. Туріщева. – Х. : Вид. група «Основа», 2008. – 122 с.
5. <http://referatu.com.ua/referats/27/42152>